

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

zo 16. februára 2023 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Naliehavé prejudiciálne konanie – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Justičná spolupráca v občianskych veciach – Právomoc, uznávanie a výkon rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností – Medzinárodné únosy detí – Haagsky dohovor z roku 1980 – Nariadenie (ES) č. 2201/2003 – Článok 11 – Žiadosť o vrátenie dieťaťa – Právoplatné rozhodnutie nariaďujúce návrat dieťaťa – Právna úprava členského štátu, ktorá stanovuje odklad výkonu tohto rozhodnutia, ku ktorému dochádza zo zákona v prípade žiadosti podanej niektorými vnútroštátnymi orgánmi“

Vo veci C-638/22 PPU,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava, Poľsko) z 12. októbra 2022 a doručený Súdnemu dvoru 13. októbra 2022, ktorý súvisí s konaním:

T. C.,

Rzecznik Praw Dziecka,

Prokurator Generalny

za účasti:

M. C.,

Prokurator Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory K. Jürimäe (spravodajkyňa), sudcovia M. Safjan, N. Piçarra, N. Jääskinen a M. Gavalec,

generálny advokát: N. Emiliou,

tajomník: M. Siekierzyńska, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 8. decembra 2022,

* Jazyk konania: poľština.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- T. C., v zastúpení: I. Antkowiak, advokat, M. Bieszczad, radca právny, a D. Kosobucki, advokat,
- M. C., v zastúpení: A. Śliwicka, advokat,
- Prokurator Generalny, v zastúpení: S. Bańko, R. Hernand a E. Tkacz,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna a S. Żyrek, splnomocnení zástupcovia,
- belgická vláda, v zastúpení: M. Jacobs, C. Pochet a M. Van Regemorter, splnomocnené zástupkyne,
- francúzska vláda, v zastúpení: A. Daniel a E. Timmermans, splnomocnené zástupkyne,
- holandská vláda, v zastúpení: C. S. Schillemans, splnomocnená zástupkyňa,
- Európska komisia, v zastúpení: J. Hottiaux a S. Noë, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta 12. januára 2023,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 11 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243), ako aj článkov 22 a 24, článku 27 ods. 6 a článku 28 ods. 1 a 2 nariadenia Rady (EÚ) 2019/1111 z 25. júna 2019 o právomoci a uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a o medzinárodných únosoch detí (Ú. v. EÚ L 178, 2019, s. 1), v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci konania začatého na návrh T. C., ktorý je otcom dvoch maloletých detí, s cieľom dosiahnuť výkon rozhodnutia o návrate týchto detí, ktoré do Poľska premiestnila M. C., ktorá je ich matkou.

Právny rámec

Medzinárodné právo

- 3 Cieľom Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, uzatvoreného v Haagu 25. októbra 1980 (ďalej len „Haagsky dohovor z roku 1980“), je, ako vyplýva z jeho úvodných ustanovení, najmä chrániť dieťa na medzinárodnej úrovni pred škodlivými účinkami

neoprávneného premiestnenia alebo zadržania, a stanovenie postupov na zabezpečenie urýchleného návratu dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu. Tento dohovor, ktorý nadobudol platnosť 1. decembra 1983, ratifikovali všetky členské štáty Európskej únie.

4 V súlade s článkom 1 písm. a) tohto dohovoru je jeho cieľom najmä zabezpečiť okamžitý návrat detí, ktoré boli neoprávnené premiestnené do niektorého zmluvného štátu alebo sú v ňom zadržované.

5 Článok 2 uvedeného dohovoru stanovuje:

„Zmluvné štáty prijímú všetky primerané opatrenia na zabezpečenie cieľov dohovoru na svojom území. Na tento účel použijú konania, ktoré zabezpečia čo najrýchlejšie skončenie vecí.“

6 Článok 3 toho istého dohovoru stanovuje:

„Premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa sa považuje za neoprávnené, ak:

a) je porušením opatrovníckeho práva, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba buď spoločne, alebo samostatne podľa právneho poriadku štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, a

b) v čase jeho premiestnenia alebo zadržania sa toto právo aj skutočne vykonávalo buď spoločne, alebo samostatne, alebo by sa takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu či zadržaniu.

...“

7 Článok 11 prvý odsek Haagskeho dohovoru z roku 1980 stanovuje:

„Justičné alebo správne orgány zmluvných štátov budú v konaní o návrat dieťaťa konať bez odkladu.“

8 Článok 12 prvý a druhý odsek tohto dohovoru znie:

„Ak bolo dieťa neoprávnené premiestnené alebo zadržané podľa článku 3 a v deň začatia konania pred justičným alebo správnym orgánom zmluvného štátu, v ktorom sa dieťa nachádza, neuplynula odo dňa neoprávneného premiestnenia alebo zadržania lehota jedného roka, nariadi príslušný orgán okamžite návrat dieťaťa.

Justičný alebo správny orgán nariadi návrat dieťaťa, aj keď sa konanie začalo po uplynutí lehoty jedného roka uvedenej v predchádzajúcom odseku, okrem prípadu, že sa preukáže, že dieťa sa už zžilo s novým prostredím.“

9 Podľa článku 13 prvého odseku písm. b) toho istého dohovoru:

„Bez ohľadu na ustanovenie predchádzajúceho článku justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením preukáže, že

...

b) existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie.“

Právo Únie

Nariadenie č. 2201/2003

10 V odôvodneniach 17 a 33 nariadenia 2201/2003 sa uvádza:

„(17) V prípadoch neoprávneného premiestnenia alebo zadržovania dieťaťa sa má bez odkladu dosiahnuť návrat dieťaťa, a na tento účel by sa mal naďalej uplatňovať Haagsky dohovor [z roku 1980], doplnený ustanoveniami tohto nariadenia, najmä jeho článkom 11. Súd členského štátu, do ktorého bolo dieťa neoprávnené premiestnené alebo v ktorom je zadržované, majú mať možnosť zabrániť jeho návratu v osobitných a náležite odôvodnených prípadoch. Takéto rozhodnutie by sa však mohlo nahradiť následným rozhodnutím súdu členského štátu, v ktorom malo dieťa svoje obvyklý pobyt predtým, než došlo k neoprávnenému premiestneniu alebo zadržaniu. Ak by takýto rozsudok ukladal návrat dieťaťa, návrat by sa mal uskutočniť bez potreby osobitného konania o uznaní a výkone takéhoto rozsudku v členskom štáte, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržované.

...

(33) Toto nariadenie uznáva základné práva a dodržiava zásady [Charty]. Predovšetkým sa snaží zabezpečiť rešpektovanie základných práv dieťaťa, ako je ustanovené [ktoré sú ustanovené – *neoficiálny preklad*] v článku 24 [Charty].“

11 Článok 11 ods. 1 a 3 tohto nariadenia stanovoval:

„1. Keď osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, podá žiadosť na príslušné orgány členského štátu o vydanie rozsudku podľa Haagskeho dohovoru [z roku 1980], aby dosiahla návrat dieťaťa, ktoré bolo neoprávnené premiestnené alebo zadržané v inom členskom štáte ako členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, uplatňujú sa odseky 2 až 8.

...

3. Súd, ktorému sa podala žiadosť o návrat dieťaťa podľa odseku 1, koná o žiadosti urýchlene najrýchlejšími postupmi, ktoré mu poskytuje vnútroštátny právny poriadok.

Bez toho, aby bola dotknutá prvá veta tohto odseku, súd vydá rozsudok najneskôr do šiestich týždňov od podania žiadosti, ak tomu nebránia výnimočné okolnosti.“

Nariadenie 2019/1111

12 Článok 22 nariadenia 2019/1111 stanovuje:

„Keď osoba, inštitúcia alebo iný subjekt, ktorý sa domnieva, že bolo porušené opatrovnícke právo, podá priamo alebo s pomocou ústredného orgánu na súd členského štátu návrh na vydanie rozhodnutia podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980, ktorým sa nariaďuje návrat dieťaťa mladšieho ako 16 rokov, ktoré bolo neoprávnené premiestnené alebo zadržané v inom členskom štáte ako členskom štáte, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo

zadržaním, uplatňujú sa popri Haagskom dohovore z roku 1980 články 23 až 29 a kapitola VI tohto nariadenia.“

13 Článok 24 tohto nariadenia stanovuje:

„1. Súd, ktorému sa podal návrh na návrat dieťaťa podľa článku 22, koná o návrhu urýchlene a využije pritom zrýchlené konania, ktoré mu sú dostupné podľa vnútroštátneho práva.

2. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 1, súd prvého stupňa, okrem prípadov, keď tomu bránia výnimočné okolnosti, vydá rozhodnutie najneskôr do šiestich týždňov od začatia konania.

3. Okrem prípadov, keď tomu bránia výnimočné okolnosti, vydá súd vyššieho stupňa rozhodnutie najneskôr do šiestich týždňov od momentu, keď sa uskutočnili všetky procesné kroky potrebné na to, aby súd mohol na pojednávaní alebo bez nariadenia pojednávania preskúmať opravný prostriedok.“

14 Článok 27 ods. 6 tohto nariadenia stanovuje:

„Rozhodnutie o nariadení návratu dieťaťa sa môže vyhlásiť za predbežne vykonateľné, bez ohľadu na možnosť podania prípadného opravného prostriedku, ak je návrat dieťaťa pred vydaním rozhodnutia o opravnom prostriedku v jeho najlepšom záujme.“

15 Článok 28 toho istého nariadenia znie takto:

„1. Orgán príslušný na výkon, na ktorý sa podal návrh na výkon rozhodnutia o nariadení návratu dieťaťa do iného členského štátu, koná o tomto návrhu urýchlene.

2. Ak sa rozhodnutie uvedené v odseku 1 nevykonalo do šiestich týždňov odo dňa začatia vykonávacieho konania, účastník žiadajúci o výkon alebo ústredný orgán členského štátu výkonu majú právo požiadať orgán príslušný na výkon o odôvodnenie omeškania.“

16 Podľa článku 100 nariadenia 2019/1111:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje len na konania začaté, na listiny úradne vyhotovené alebo zaregistrované ako verejné listiny a na dohody zaregistrované 1. augusta 2022 alebo po tomto dni.

2. [Nariadenie č. 2201/2003] sa naďalej uplatňuje na rozhodnutia vydané v konaniach začatých, na verejné listiny úradne vyhotovené alebo zaregistrované a na dohody, ktoré sa stali vykonateľnými v členskom štáte, v ktorom boli uzatvorené pred 1. augustom 2022 a ktoré patria do rozsahu pôsobnosti uvedeného nariadenia.“

Poľské právo

17 Článok 388 § 1 Kodeks postępowania cywilnego (Občiansky súdny poriadok) stanovuje:

„Ak by výkonom rozhodnutia mohla účastníkovi konania vzniknúť nenapraviteľná ujma, môže súd druhého stupňa na návrh účastníka konania odložiť výkon svojho rozhodnutia až do ukončenia odvolacieho konania. Ak sa odvolanie zamietne, súd druhého stupňa môže tiež odložiť výkon rozhodnutia súdu prvého stupňa.“

18 Článok 518² § 1 tohto zákonníka stanovuje:

„Vo veciach týkajúcich sa návratu osoby patriacej do rodičovskej starostlivosti alebo zverenej do starostlivosti vedených podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980, je súdom druhého stupňa Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava, Poľsko).“

19 Podľa článku 519¹ § 2¹ a 2² uvedeného zákonníka:

„2¹. Kasačnú sťažnosť možno podať aj vo veciach odobratia osoby patriacej do rodičovskej starostlivosti alebo zverenej do starostlivosti vedených podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980.

2². Kasačnú sťažnosť vo veciach uvedených v § 2¹ môže podať v lehote štyroch mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia Prokurator Generalny (generálny prokurátor), Rzecznik Praw Dziecka (ombudsman pre práva detí) a Rzecznik Praw Obywatelskich (ombudsman).“

20 Ustawa o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego (zákon zo 7. apríla 2022 o zmene Občianskeho súdneho poriadku) (Dz. U. z roku 2022, položka 1098), ktorý nadobudol účinnosť 24. júna 2022 (ďalej len „zákon z roku 2022“), zmenil Občiansky súdny poriadok vložением viacerých ustanovení týkajúcich sa pozastavenia výkonu rozhodnutí vydaných na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980.

21 Článok 388¹ tohto zákonníka, ktorý bol vložený zákonom z roku 2022, znie takto:

„1. Vo veciach odobratia osoby patriacej do rodičovskej starostlivosti alebo zverenej do starostlivosti vedených podľa [Haagskeho dohovoru z roku 1980], sa výkon uznesenia o odobratí osoby patriacej do rodičovskej starostlivosti alebo zverenej do starostlivosti odkladá zo zákona, ak osoba uvedená v článku 519¹ § 2² podá návrh na súd uvedený v článku 518² § 1 v lehote nepresahujúcej dva týždne odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto uznesenia.

2. Odklad výkonu uznesenia uvedeného v § 1 zanikne, ak osoba uvedená v článku 519¹ § 2² nepodá kasačnú sťažnosť v lehote dvoch mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto uznesenia.

3. Ak sa osoba uvedená v článku 519¹ § 2² podá kasačnú sťažnosť v lehote dvoch mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia uvedeného v § 1, odklad výkonu tohto uznesenia sa zo zákona predĺži až do skončenia kasačného konania.

4. Osoba, ktorá podala návrh na odklad výkonu uznesenia uvedeného v § 1, ho môže vziať späť do dvoch mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto uznesenia, pokiaľ osoba uvedená v článku 519¹ § 2² nepodala kasačnú sťažnosť.

5. V dôsledku späťvzatia návrhu na odklad výkonu uznesenia uvedeného v § 1 sa toto rozhodnutie stáva vykonateľným.“

22 Článok 388³ uvedeného zákonníka, zavedený zákonom z roku 2022, stanovuje:

„Podanie mimoriadneho odvolania uvedeného v článku 89 ustawa o Sądzie Najwyższym [(zákon o Najvyššom súde)] z 8. decembra 2017 (Dz. U. z roku 2021, položka 1904, a z roku 2022, položka 480)] vo veci odobratia osoby patriacej do rodičovskej starostlivosti alebo zverenej do starostlivosti vedenej podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980 zo zákona odkladá výkon uznesenia

o odobratí osoby patriacej do rodičovskej starostlivosti alebo zverenej do starostlivosti až do skončenia konania o tomto kasačnom opravnom prostriedku.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 23 T. C. a M. C., obaja poľskí štátni príslušníci, sú rodičmi maloletých detí N. C. a M. C. (ďalej spolu len „maloleté deti“), ktoré sa narodili v Írsku v rokoch 2011 a 2017. Táto rodina má už niekoľko rokov bydlisko v tomto členskom štáte, kde majú T. C. a M. C. stabilné zamestnanie. Táto posledná uvedená je v súčasnosti dlhodobo práceneschopná.
- 24 V lete 2021 odišla M. C. so súhlasom T. C. na dovolenku do Poľska spolu s maloletými deťmi. V septembri 2021 M. C. informovala T. C., že zostane so svojimi deťmi natrvalo v tomto členskom štáte. T. C. nikdy nesúhlasil s takýmto trvalým premiestnením detí.
- 25 Dňa 18. novembra 2021 podal T. C. na Sąd Okręgowy we Wrocławiu (Krajský súd Vroclav, Poľsko) žalobu, ktorou sa domáhal, aby tento súd nariadil M. C. zabezpečiť návrat maloletých detí do Írska na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980. Uznesením z 15. júna 2022 posledný uvedený súd nariadil M. C., aby zabezpečila tento návrat v lehote sedem dní odo dňa, keď sa toto uznesenie stane právoplatným.
- 26 M. C. podala proti uvedenému uzneseniu odvolanie na Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava), teda vnútroštátny súd, ktorý uznesením z 21. septembra 2022 zamietol toto odvolanie ako nedôvodné, pričom konštatoval, že M. C. sa nemôže dovoliavať žiadneho dôvodu zamietnutia návratu maloletých detí do Írska. Toto posledné uvedené uznesenie sa stalo vykonateľným 28. septembra 2022, M. C. však nerešpektovala príkaz zabezpečiť návrat detí do Írska.
- 27 Dňa 29. septembra 2022 T. C. požiadal vnútroštátny súd, aby mu zaslal kópiu tohto uznesenia z 21. septembra 2022 spolu s doložkou o jeho vykonateľnosti.
- 28 Dňa 30. septembra 2022 a 5. októbra 2022, ombudsman pre práva detí a generálny prokurátor podali na základe článku 388¹ § 1 Občianskeho súdneho poriadku, v znení zákona z roku 2022, návrhy na odklad výkonu právoplatných uznesení z 15. júna a 21. septembra 2022.
- 29 Dňa 21. novembra 2022 podali ombudsman pre práva detí a prokurátor kasačné sťažnosti proti uzneseniu z 21. septembra 2022 na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko).
- 30 Vnútroštátny súd uvádza, že rozhodnutia vo veci samej vydané súdom druhého stupňa sú spravidla konečné a vykonateľné, aj keď sa proti nim podá kasačná sťažnosť na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd). Pred nadobudnutím účinnosti zákona z roku 2022 bola jedinou výnimkou z tohto pravidla výnimka stanovená v článku 388 Občianskeho súdneho poriadku. Tento článok umožňuje súdu druhého stupňa pozastaviť vykonateľnosť právoplatného rozhodnutia až do skončenia konania na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), ak výkon tohto rozhodnutia môže účastníkovi konania spôsobiť nenapraviteľnú ujmu.
- 31 Podľa článku 388¹ Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol zavedený zákonom z roku 2022, však majú teraz generálny prokurátor, ombudsman pre práva detí a ombudsman (ďalej spoločne len „oprávnené orgány“) právomoc získať odklad výkonu rozhodnutia, ktorým sa nariaďuje návrat detí podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980, ak podajú žiadosť na Sąd Apelacyjny w Warszawie

(Odvolací súd Varšava) v lehote nepresahujúcej dva týždne odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia. Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že príslušné orgány nie sú povinné odôvodniť svoju žiadosť. Takáto žiadosť má za následok odklad výkonu zo zákona aspoň na dva mesiace.

- 32 Ak totiž tieto orgány počas tohto obdobia nepodajú kasačnú sťažnosť proti rozhodnutiu o návrate na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), odklad jeho výkonu zaniká. Naopak, ak sa takýto opravný prostriedok podá počas uvedeného obdobia, toto prerušenie sa podľa článku 388¹ ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, v znení zákona z roku 2022, zo zákona predlžuje až do skončenia konania na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd).
- 33 Okrem toho podľa vnútroštátneho súdu, aj keby Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) zamietol tento kasačný opravný prostriedok, tieto orgány by mohli opätovne dosiahnuť uvedený odklad na základe článku 388³ Občianskeho súdneho poriadku, v znení zákona z roku 2022, podaním mimoriadneho opravného prostriedku podľa tohto článku.
- 34 Vzhľadom na tieto úvahy sa vnútroštátny súd pýta na zlučiteľnosť článku 388¹ Občianskeho súdneho poriadku, v znení zákona z roku 2022, s požiadavkou rýchlosti, ktorá je základom nariadenia č. 2201/2003, a najmä s článkom 11 ods. 3 tohto nariadenia.
- 35 Okrem toho tento súd uvádza, že platná poľská právna úprava v podstate stanovuje, že subjekty, ktoré nemožno kvalifikovať ako súd, majú právo žiadať odklad výkonu právoplatného súdneho rozhodnutia bez toho, aby výkon tohto práva podliehal akémukoľvek súdnemu preskúmaniu. Podľa uvedeného súdu takáto okolnosť vyvoláva otázky týkajúce sa súladu tejto právnej úpravy s článkom 47 Charty, keďže by zbavila účastníkov konania o návrate účinnej súdnej ochrany.
- 36 Vzhľadom na skutočnosť, že dátum nadobudnutia účinnosti zákona z roku 2022 predchádza len o niekoľko dní dátum nadobudnutia účinnosti nariadenia 2019/1111, ktoré posilňuje povinnosť rýchlosti, na ktorej je založené nariadenie č. 2201/2003, vnútroštátny súd sa pýta na zlučiteľnosť ustanovení zavedených týmto zákonom v Občianskom súdnom poriadku so zásadou lojálnej spolupráce.
- 37 Napokon za predpokladu, že Súdny dvor potvrdí, že nariadenie č. 2201/2003 bráni uvedenému zákonu, sa vnútroštátny súd pýta, či je povinný neuplatniť tento zákon v súlade so zásadou prednosti práva Únie.
- 38 Za týchto podmienok Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Bráni článok 11 ods. 3 [nariadenia č. 2201/2003], ako aj [články 22 a 24], článok 27 ods. 6 a článok 28 ods. 1 a 2 [nariadenia 2019/1111] v spojení s článkom 47 [Charty] uplatneniu ustanovenia vnútroštátneho práva, podľa ktorého sa vo veciach týkajúcich sa odobratia osoby patriacej do rodičovskej starostlivosti alebo zverenej do starostlivosti, vedených podľa [Haagskeho dohovoru z roku 1980], na žiadosť [oprávnených orgánov], podanú na Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava) v lehote nepresahujúcej dva týždne odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia o odobratí osoby patriacej do rodičovskej starostlivosti alebo zverenej do starostlivosti, zo zákona odkladá výkon tohto uznesenia?“

O návrhu na uplatnenie naliehavého prejudiciálneho konania

- 39 Vnútroštátny súd navrhol, aby bol tento návrh na začatie prejudiciálneho konania prejednaný v naliehavom prejudiciálnom konaní podľa článku 107 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.
- 40 Na podporu svojho návrhu tento súd uviedol dôvody týkajúce sa najlepšieho záujmu maloletých detí. Predovšetkým vzťah medzi rodičmi a deťmi, ako aj blaho týchto detí by mohol utrpieť nenapraviteľnú ujmu z dôvodu situácie odlúčenia uvedených detí od ich otca, predĺženého z dôvodu, že ombudsman pre práva detí a generálny prokurátor využijú možnosť dosiahnuť odklad výkonu rozhodnutia o návrate do Írska.
- 41 V prvom rade treba konštatovať, že tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka najmä výkladu ustanovení nariadenia č. 2201/2003, ktoré bolo prijaté najmä na základe článku 61 písm. c) ES, teraz článku 67 ZFEÚ, a ustanovení nariadenia 2019/1111, ktoré bolo prijaté na základe článku 81 ods. 3 ZFEÚ. Na tieto akty sa teda vzťahuje hlava V tretia časť Zmluvy o FEÚ týkajúca sa priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. V dôsledku toho možno tento návrh na začatie prejudiciálneho konania prejsť v naliehavom prejudiciálnom konaní.
- 42 Pokiaľ ide v druhom rade o podmienku týkajúcu sa naliehavosti, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že maloleté deti sú odlúčené od svojho otca už viac ako rok a že predĺženie tejto situácie by mohlo vážne poškodiť budúci vzťah týchto detí s ich otcom.
- 43 Za týchto podmienok tretia komora Súdneho dvora 26. októbra 2022 na základe návrhu sudkyne spravodajkyne a po vypočutí generálneho advokáta rozhodla, že vyhovie návrhu vnútroštátneho súdu, aby sa na predmetný návrh na začatie prejudiciálneho konania vzťahovali ustanovenia o naliehavom prejudiciálnom konaní.

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 44 Generálny prokurátor a M. C. spochybňujú prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania.
- 45 Po prvé podľa generálneho prokurátora prejudiciálna otázka položená vnútroštátnym súdom je hypotetická a nie je potrebná na účely vyriešenia sporu vo veci samej. Tento spor už bol s konečnou platnosťou rozhodnutý a tento súd nemá žiadnu právomoc, pokiaľ ide o odklad výkonu konečných rozhodnutí o návrate vydaných na prvom a druhom stupni, keďže tento odklad nastáva zo zákona.
- 46 Po druhé generálny prokurátor tvrdí, že táto otázka je neprípustná v rozsahu, v akom uvedený súd žiada o výklad nariadenia 2019/1111, zatiaľ čo v prejednávanej veci toto nariadenie nie je uplatniteľné *ratione temporis*.
- 47 V prvom rade treba pripomenúť, že prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor vo veci samej a ktorý musí prevziať zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby s prihliadnutím na osobitosti veci posúdil tak nevyhnutnosť, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto, pokiaľ sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť [rozsudok z 24. novembra 2022, Värhoven administrativen säd (Zrušenie napadnutého ustanovenia), C-289/21, EU:C:2022:920, bod 24 a citovaná judikatúra].

- 48 Zamietnuť návrh vnútroštátneho súdu na začatie prejudiciálneho konania Súdny dvorom je teda možné len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nemá k dispozícii skutkové a právne podklady potrebné na užitočné zodpovedanie otázok, ktoré sú mu položené [rozsudok z 24. novembra 2022, Värhoven administrativen säd (Zrušenie napadnutého ustanovenia), C-289/21, EU:C:2022:920, bod 25 a citovaná judikatúra].
- 49 Navyše treba pripomenúť, že výraz „vydanie rozhodnutia“ v zmysle článku 267 druhého odseku ZFEÚ zahŕňa celé konanie vedúce k rozsudku vnútroštátneho súdu. Tieto pojmy musia byť predmetom širokého výkladu s cieľom zabrániť tomu, že množstvo procesných otázok sa bude považovať za neprípustné, teda nebudú môcť byť vyložené Súdny dvorom, a že Súdny dvor nebude môcť rozhodnúť o výklade všetkých ustanovení práva Únie, ktoré je vnútroštátny súd povinný uplatniť (rozsudok z 21. novembra 2019, Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden, C-678/18, EU:C:2019:998, bod 25 a citovaná judikatúra).
- 50 V tejto súvislosti po prvé z rozhodnutia vnútroštátneho súdu a pripomienok predložených účastníkmi konania na pojednávaní na jednej strane vyplýva, že T. C. podal na vnútroštátny súd návrh na vykonanie uznesenia z 21. septembra 2022, ktorým tento súd nariadil návrat maloletých detí do Írska. Na druhej strane podľa článku 388¹ Občianskeho súdneho poriadku, v znení zákona z roku 2022, je uvedený súd povinný vyhovieť návrhom na odklad výkonu tohto uznesenia, ktoré podali generálny prokurátor a ombudsman pre práva detí.
- 51 Za týchto podmienok, ako uviedol generálny advokát v bode 46 svojich návrhov, sa zdá, že vnútroštátnemu súdu boli predložené protichodné návrhy podané jednak T. C. a jednak generálnym prokurátorom a ombudsmanom pre práva detí. Tieto návrhy odrážajú existenciu „spor“ medzi týmito účastníkmi konania, ktorý sa týka výkonu uznesenia o návrate z 21. septembra 2022, o ktorom má tento súd v rámci uvedených návrhov vydať rozsudok v zmysle článku 267 druhého odseku ZFEÚ.
- 52 Po druhé, pokiaľ ide o vzťah medzi prejudiciálnou otázkou položenou vnútroštátnym súdom a existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, z rozhodnutia vnútroštátneho súdu jasne vyplýva, že táto otázka má tomuto súdu umožniť určiť, či sa ustanovenia nariadení č. 2201/2003 a 2019/1111 majú vykladať v tom zmysle, že bránia článku 388¹ Občianskeho súdneho poriadku, v znení zákona z roku 2022, a či tento súd musí v prípade potreby upustiť od uplatnenia tohto článku. Uvedený súd tým dostatočne preukazuje, že odpoveď Súdneho dvora na uvedenú otázku je v zmysle článku 267 druhého odseku ZFEÚ „nevyhnutná“ na to, aby mohol rozhodnúť o prípadnom pozastavení výkonu dotknutého rozhodnutia o návrate.
- 53 V druhom rade prípustnosť tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania nemôže byť spochybnená tvrdením generálneho prokurátora založeným na tom, že v pojednávanej veci nariadenie 2019/1111 nie je uplatniteľné *ratione temporis*. V tejto súvislosti treba ešte zdôrazniť, že ak nie je úplne zrejmé, že výklad právneho predpisu Únie nijako nesúvisí so skutočnosťou alebo predmetom sporu vo veci samej, námietka založená na neuplatniteľnosti tohto ustanovenia na spor vo veci samej nemá vplyv na prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ale patrí do vecného preskúmania položených otázok (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. júla 2006, Manfredi a i., C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461, bod 30, ako aj z 19. decembra 2019, Dobersberger, C-16/18, EU:C:2019:1110, bod 21).
- 54 Za týchto podmienok je návrh na začatie prejudiciálneho konania prípustný.

O prejudiciálnej otázke

- 55 Na úvod treba uviesť, že hoci sa položená otázka týka tak výkladu ustanovení nariadenia č. 2201/2003, ako aj ustanovení nariadenia 2019/1111, z hľadiska časovej pôsobnosti sa na spor vo veci samej uplatňuje len prvé z týchto nariadení. Z článku 100 ods. 2 nariadenia 2019/1111 totiž vyplýva, že nariadenie č. 2201/2003 sa po nadobudnutí účinnosti nariadenia 2019/1111 naďalej uplatňuje na žaloby podané pred 1. augustom 2022. V prejednávanej veci, ako bolo uvedené v bode 25 tohto rozsudku, T. C. podal žalobu na Sąd Okręgowy we Wrocławiu (Krajský súd Vroclav) 18. novembra 2021.
- 56 V tejto súvislosti, hoci žiadosť T. C. o vykonanie rozhodnutia o návrate z 21. septembra 2022 bola podaná po 1. auguste 2022, nič to nemení na skutočnosti, že z informácií, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že táto žiadosť nie je samostatným konaním, ale iba etapou konania o návrate, ktoré sa začalo na základe žaloby T. C. podanej 18. novembra 2021, ktorou sa domáhal nariadenia návratu maloletých detí do Írska.
- 57 Za týchto podmienok treba konštatovať, že vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 11 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003 v spojení s článkom 47 Charty vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá orgánom, ktoré nemajú postavenie súdu, priznáva možnosť dosiahnuť zo zákona odklad výkonu ich rozhodnutia o návrate vydaného na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980 na obdobie najmenej dvoch mesiacov bez uvedenia dôvodov ich žiadosti o odklad.
- 58 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 11 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003 stanovuje, že súd, ktorému bola podaná žiadosť o návrat dieťaťa, koná o žiadosti urýchlene v rámci konania o tejto žiadosti, pričom použije čo najrýchlejšie postupy, ktoré mu poskytuje vnútroštátny právny poriadok. S výnimkou prípadov, keď to nie je možné z dôvodu výnimočných okolností, musí tento súd vydať svoje rozhodnutie do šiestich týždňov od podania žiadosti.
- 59 Po prvé podľa ustálenej judikatúry je pri výklade ustanovenia práva Únie potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou [rozsudok z 28. októbra 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Extradícia a zásada *ne bis in idem*), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, bod 67].
- 60 V prvom rade zo znenia článku 11 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003 a najmä z použitia výrazov „rýchlejšie“ a „najrýchlejšie“ vyplýva, že ak bolo dieťa neoprávnene premiestnené alebo zadržané v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom malo toto dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, sú príslušné súdy členských štátov povinné prijať rozhodnutie o návrate dotknutého dieťaťa v osobitne krátkej a prísnej lehote. Takéto rozhodnutie musí byť v zásade prijaté najneskôr do šiestich týždňov od podania žiadosti na tieto súdy, pričom sa použijú čo najrýchlejšie postupy stanovené vnútroštátnym právom. Výnimka z tohto pravidla je možná len za „výnimočných okolností“.
- 61 Takýto výklad ďalej podporuje kontext, do ktorého patrí článok 11 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003, a najmä relevantné ustanovenia Haagskeho dohovoru z roku 1980.
- 62 Nariadenie č. 2201/2003 totiž dopĺňa a spresňuje najmä vo svojom článku 11 pravidlá Haagskeho dohovoru z roku 1980 upravujúce konanie o návrate neoprávnene premiestnených detí. Články 8 až 11 tohto dohovoru a článok 11 tohto nariadenia tak predstavujú nedeliteľný normatívny celok,

ktorý sa uplatňuje na konania o návrate neoprávnene premiestnených detí v rámci Únie [pozri v tomto zmysle stanovisko 1/13 zo 14. októbra 2014 (Pristúpenie tretích krajín k Haagskemu dohovoru), EU:C:2014:2303, body 77 a 78].

- 63 Vzhľadom na vzájomné prekrývanie a úzku väzbu medzi ustanoveniami uvedeného nariadenia a ustanoveniami uvedeného dohovoru teda tieto ustanovenia môžu mať vplyv na zmysel, pôsobnosť a účinnosť pravidiel tohto nariadenia [pozri v tomto zmysle stanovisko 1/13 zo 14. októbra 2014 (Pristúpenie tretích krajín k Haagskemu dohovoru), EU:C:2014:2303, bod 85].
- 64 Po prvé v súlade s preambulou a článkom 1 písm. a) Haagskeho dohovoru z roku 1980 tento dohovor sleduje cieľ okamžitého návratu dotknutého dieťaťa na miesto jeho obvyklého pobytu. Po druhé článok 2 druhá veta tohto dohovoru zaväzuje orgány zmluvných štátov, aby na účely vybavenia žiadosti o návrat využili svoje naliehavé konania. Po tretie podľa článku 11 prvého odseku uvedeného dohovoru súdne alebo správne orgány ktoréhokoľvek zmluvného štátu musia konať bezodkladne s cieľom návratu dieťaťa. Po štvrté článok 13 toho istého dohovoru reštriktívne stanovuje prípady, keď súdny orgán dožiadaného zmluvného štátu nie je povinný nariadiť návrat dieťaťa. Konkrétne podľa článku 13 prvého odseku písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980 tento orgán nie je povinný nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením, preukáže, že existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie.
- 65 Zo všetkých týchto ustanovení vyplýva, že v súlade s Haagskym dohovorom z roku 1980 na jednej strane, ak bolo dieťa neoprávnene premiestnené z miesta jeho obvyklého pobytu, návrat dieťaťa sa musí okamžite uskutočniť podľa naliehavých postupov stanovených vnútroštátnym právom. Na druhej strane tento návrat možno nenariadiť len za výnimočných okolností, najmä v prípade vážneho nebezpečenstva pre uvedené dieťa.
- 66 Napokon ciele nariadenia č. 2201/2003 a najmä jeho článku 11 ods. 3 tiež potvrdzujú konštatovania uvedené v bodoch 60 a 65 tohto rozsudku.
- 67 Preto je po prvé vhodné pripomenúť, že nariadenie č. 2201/2003 vychádza z koncepcie, podľa ktorej má prednosť najlepší záujem dieťaťa. Cieľom uvedeného nariadenia je najmä odradiť od únosov detí medzi členskými štátmi a v prípade únosu dosiahnuť, aby sa bez meškania uskutočnil návrat dieťaťa (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júla 2008, Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, body 51 a 52).
- 68 Po druhé, ako uvádza odôvodnenie 17 nariadenia č. 2201/2003, v prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržovania dieťaťa sa má bez odkladu dosiahnuť jeho návrat. Okrem toho súdy členského štátu, do ktorého bolo dieťa neoprávnene premiestnené alebo v ktorom je zadržané, by mali mať možnosť namietiť proti jeho návratu len v konkrétnych, náležité odôvodnených prípadoch.
- 69 Po tretie z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že jedným z cieľov článku 11 uvedeného nariadenia je obnovenie *status quo ante*, teda situácie, ktorá existovala pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním dieťaťa (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. júna 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, bod 61).

- 70 Po štvrté Súdny dvor už rozhodol, že konanie o návrate je svojou povahou zrýchlením konaním, keďže jeho cieľom je zabezpečiť, ako to stanovuje preambula Haagskeho dohovoru z roku 1980 a odôvodnenie 17 nariadenia č. 2201/2003, urýchlený návrat dieťaťa (rozsudok z 8. júna 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, bod 57).
- 71 Z doslovného, kontextuálneho a teleologického výkladu článku 11 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003 tak vyplýva, že toto ustanovenie na jednej strane ukladá súdu členského štátu, na ktorý bola podaná žiadosť o návrat neoprávnene premiestneného dieťaťa z miesta jeho obvyklého pobytu, aby o tejto žiadosti rozhodol v zásade najneskôr do šiestich týždňov od podania žiadosti, pričom uplatní čo najrýchlejšie postupy stanovené vnútroštátnym právom. Na druhej strane návrat neoprávnene premiestneného dieťaťa možno nenariadiť len v osobitných a výnimočných prípadoch, ktoré sú riadne odôvodnené.
- 72 Je pravda, že povinnosti vyplývajúce z tohto článku 11 ods. 3 sa týkajú postupu prijímania rozhodnutia o návrate. Treba však konštatovať, podobne ako uviedol generálny advokát v bode 59 svojich návrhov, že povinnosť účinnosti a rýchlosti, ktorou sa riadi prijatie rozhodnutia o návrate, je pre vnútroštátne orgány záväzná aj v rámci výkonu takéhoto rozhodnutia. Uvedený článok 11 ods. 3 by bol zbavený potrebného účinku, ak by vnútroštátne právo umožňovalo odklad výkonu právoplatného rozhodnutia nariaďujúceho návrat dieťaťa.
- 73 Podľa judikatúry Súdneho dvora však uplatnenie vnútroštátnych hmotnoprávných a procesných pravidiel nemôže ohroziť potrebný účinok nariadenia č. 2201/2003 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júla 2008, Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, bod 82).
- 74 Treba ešte uviesť, že nariadenie č. 2201/2003 tým, že ukladá povinnosti týkajúce sa prijatia, a teda výkonu rozhodnutia umožňujúceho v čo najkratšom čase návrat dieťaťa na miesto jeho obvyklého pobytu po únose, dbá, ako vyplýva z odôvodnenia 33 tohto nariadenia, aby sa zabezpečilo dodržiavanie základných práv zaručených Chartou, a najmä základných práv dieťaťa, ktoré sú uvedené v článku 24 Charty.
- 75 V tejto súvislosti článok 7 Charty zakotvuje právo na rešpektovanie súkromného alebo rodinného života a musí sa vykladať v spojení s povinnosťou zohľadniť najlepší záujem dieťaťa, ktorá je uznaná v jej článku 24 ods. 2. Treba teda zohľadniť potrebu dieťaťa, vyjadrenú v článku 24 ods. 3 Charty, pravidelne udržiavať osobné vzťahy a priamy kontakt s obidvomi svojimi rodičmi [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. novembra 2022, Belgische Staat (Maloletá utečenka v manželskom zväzku), C-230/21, EU:C:2022:887, bod 48].
- 76 Podľa článku 52 ods. 3 Charty v rozsahu, v akom táto Charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaným v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“), zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore. Článok 53 Charty v tejto súvislosti stanovuje, že žiadne jej ustanovenie sa nemá vykladať tak, že v rámci pôsobnosti práva Únie obmedzuje alebo poškodzuje práva priznané najmä EDLP (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. decembra 2022, CJ (Rozhodnutie o odovzdaní odložené z dôvodu trestného stíhania) C-492/22 PPU, EU:C:2022:964, bod 79 a citovanú judikatúru].
- 77 Pokiaľ ide o článok 8 EDLP, ktorý zodpovedá článku 7 Charty (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. decembra 2022, Orde van Vlaamse Balies a i., C-694/20, EU:C:2022:963, bod 25), Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že vo veciach týkajúcich sa rozhodnutí vydaných na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980 sa primeranosť opatrenia musí posudzovať najmä v závislosti

od rýchlosti jeho vykonania. Tieto veci si vyžadujú naliehavé posúdenie, keďže plynutie času môže mať nenapraviteľné dôsledky na vzťahy medzi deťmi a rodičom, ktorý s nimi nebýva. Oneskorenie v konaní môže samo osebe umožniť konštatovať, že orgány nesplnili pozitívne povinnosti, ktoré im vyplývajú z EDLP (pozri v tomto zmysle rozsudok ESĽP, 28. apríla 2015, Ferrari v. Rumunsko, CE:ECHR:2015:0428JUD000171410, § 49).

- 78 V druhom rade vzhľadom na výklad článku 11 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003 uvedený v predchádzajúcich bodoch tohto rozsudku treba určiť, či toto ustanovenie bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, aká je opísaná v bode 57 tohto rozsudku.
- 79 Podľa informácií poskytnutých Súdnu dvoru sa podľa tejto právnej úpravy výkon rozhodnutia o návrate automaticky pozastaví na obdobie aspoň dvoch mesiacov, ak jeden z oprávnených orgánov podá v tomto zmysle žiadosť na Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava) v lehote dvoch týždňov odo dňa, keď toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť.
- 80 Okrem toho, ak tento orgán po podaní tejto žiadosti podá kasačnú sťažnosť na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) proti uvedenému rozhodnutiu, odklad výkonu tohto rozhodnutia sa automaticky predĺži až do skončenia odvolacieho konania na tomto súde.
- 81 Po prvé podanie uvedenej žiadosti tak má za následok prerušenie výkonu rozhodnutia o návrate dieťaťa na miesto jeho obvyklého pobytu počas obdobia najmenej dvoch mesiacov, hoci toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Tento návrat môže byť pozastavený na oveľa dlhšie obdobie v prípade, ak by sa oprávnené orgány rozhodli podať kasačnú sťažnosť proti uvedenému rozhodnutiu. Podanie takéhoto návrhu vzhľadom na požiadavky rýchlosti, ktoré sú základom článku 11 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003, v rozsahu, v akom má za následok odklad výkonu takéhoto rozhodnutia o návrate zo zákona, tak môže zbaviť toto ustanovenie potrebného účinku. Okrem toho by uvedené orgány mohli opätovne dosiahnuť odklad výkonu rozhodnutia o návrate na základe článku 388³ Občianskeho súdneho poriadku, zavedeného zákonom z roku 2022, podaním mimoriadneho opravného prostriedku podľa tohto článku.
- 82 V tejto súvislosti treba konštatovať, že odklad výkonu právoplatného rozhodnutia o návrate v trvaní dvoch mesiacov prekračuje samo osebe lehotu, v ktorej musí byť toto rozhodnutie prijaté v súlade s uvedeným ustanovením nariadenia č. 2201/2003.
- 83 Po druhé z informácií, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že výkon rozhodnutia o návrate sa zo zákona odkladá na základe jednoduchej žiadosti oprávnených orgánov. Tieto orgány, ktoré navyše nemajú postavenie súdu, nie sú povinné odôvodniť svoj návrh a Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava) je povinný tomuto návrhu vyhovieť bez toho, aby mohol v tejto súvislosti vykonať súdne preskúmanie. Preto sa nezdá, že by právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, mohla zaručiť, ako bolo pripomenuté v bode 71 tohto rozsudku, že návrat dieťaťa do miesta jeho obvyklého pobytu môže byť odložený len v konkrétnych a výnimočných prípadoch, a v každom prípade nezabezpečuje, že takýto odklad bude riadne odôvodnený.
- 84 Okrem toho podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora, článok 47 Charty bráni tomu, aby orgán verejnej moci mohol zabrániť výkonu súdneho rozhodnutia, pretože právo na účinný prostriedok nápravy zakotvené v tomto článku by bolo iluzórne, keby právny poriadok členského štátu umožňoval, aby právoplatné a záväzné súdne rozhodnutie nemalo účinky, a to v neprospech niektorého účastníka konania (pozri v tomto zmysle rozsudky z 30. júna 2016, Toma a Biroul

Executorului Judecătorească Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, bod 43, ako aj citovanú judikatúru, z 29. júla 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, body 72 a 73, ako aj z 19. decembra 2019, Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, bod 36).

- 85 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba konštatovať, že vnútroštátna právna úprava, akou je právna úprava opísaná v bode 57 tohto rozsudku, môže ohroziť potrebný účinok článku 11 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003.
- 86 Tento záver nemožno spochybníť tvrdením poľskej vlády, podľa ktorého je takáto právna úprava v podstate nevyhnutná na to, aby mohli príslušné orgány podať kasačnú sťažnosť na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) a vyhnúť sa tak tomu, aby dotknuté deti utrpeli nenapraviteľnú ujmu v dôsledku vykonateľnosti právoplatného rozhodnutia o návrate v prípade, že by malo byť toto rozhodnutie zrušené týmto súdom.
- 87 Ako totiž uvádza vnútroštátny súd, na jednej strane pred zavedením článku 388¹ do Občianskeho súdneho poriadku zákonom z roku 2022, článok 388 tohto zákonníka stanovoval mechanizmus, ktorý umožní Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava) odložiť výkon právoplatného rozhodnutia o návrate, prípadne na základe žiadosti jedného z oprávnených orgánov, ak by sa tento súd domnieval, že predmetné dieťa by mohlo byť v prípade návratu vystavené vážnemu fyzickému alebo duševnému nebezpečenstvu.
- 88 Na druhej strane z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že súdna ochrana tohto dieťaťa pred takýmto nebezpečenstvom je v zásade už zabezpečená existenciou opravného prostriedku pred súdnym orgánom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. septembra 2018, Belastingdienst/Toeslagen (Odkladný účinok odvolania), C-175/17, EU:C:2018:776, bod 34], a to aj vtedy, keď sa uplatňuje existencia vážneho nebezpečenstva v zmysle článku 13 prvého odseku písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980.
- 89 V dôsledku toho, ako vyplýva z bodov 82 až 84 návrhov generálneho advokáta, z článku 11 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003 v spojení s článkami 24 a 47 Charty nevyplýva, že právo Únie ukladá členským štátom povinnosť stanoviť dodatočný stupeň súdnej právomoci proti rozhodnutiu o návrate, pokiaľ bolo toto rozhodnutie prijaté v rámci konania, ktoré už stanovuje dva stupne súdov, a že toto konanie umožňuje zohľadniť existenciu nebezpečenstva pre dotknuté dieťa v prípade návratu. Toto právo *a fortiori* neumožňuje členským štátom, aby žalobám podaným proti takémuto rozhodnutiu priznali odkladný účinok zo zákona, na rozdiel od toho, čo zrejme stanovuje článok 388¹ § 3 Občianskeho súdneho poriadku v znení zákona z roku 2022.
- 90 Pokiaľ ide v treťom a poslednom rade o dôsledky záveru uvedeného v bode 85 tohto rozsudku, treba pripomenúť, že zásada prednosti práva Únie ukladá vnútroštátnemu súdu, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie, povinnosť zabezpečiť plný účinok požiadaviek tohto práva v spore, ktorý mu bol predložený, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní akúkoľvek vnútroštátnu právnu úpravu, hoci aj časovo následnú, ktorá je v rozpore s ustanovením práva Únie s priamym účinkom, a to bez toho, aby musel požiadať alebo vyčkať na predchádzajúce zrušenie tejto vnútroštátnej právnej úpravy zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 53].

- 91 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 288 druhého odseku ZFEÚ má nariadenie všeobecnú platnosť a je priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch. Preto je z dôvodu svojej povahy a funkcie v systéme prameňov práva Únie spôsobilé priznať jednotlivcom práva, ktoré sú vnútroštátne súdy povinné chrániť (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. septembra 2002, Muñoz a Superior Fruiticola, C-253/00, EU:C:2002:497, bod 27).
- 92 V prejednávanej veci treba uviesť, že článok 11 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003 ukladá členským štátom povinnosť dosiahnuť jasný a presný výsledok, ktorá sa neviaže na žiadnu podmienku, pokiaľ ide o požiadavku rýchlosti, ktorej podliehajú konania, ktorých predmetom je prijatie rozhodnutia o návrate v zmysle Haagskeho dohovoru z roku 1980. Vnútroštátny súd bude teda povinný v rámci svojich právomocí zabezpečiť plný účinok tohto ustanovenia práva Únie a v prípade potreby neuplatniť vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá ohrozuje dosiahnutie potrebného účinku uvedeného ustanovenia.
- 93 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené dôvody treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 11 ods. 3 nariadenia č. 2201/2003 v spojení s článkom 47 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá orgánom, ktoré nemajú postavenie súdu, priznáva možnosť dosiahnuť zo zákona odklad výkonu rozhodnutia o návrate vydaného na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980 na obdobie najmenej dvoch mesiacov bez potreby odôvodniť ich žiadosť o odklad.

O trovách

- 94 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 11 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie

sa má vykladať v tom zmysle, že:

bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá orgánom, ktoré nemajú postavenie súdu, priznáva možnosť dosiahnuť zo zákona odklad výkonu rozhodnutia o návrate vydaného na základe Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, uzatvoreného v Haagu 25. októbra 1980, na obdobie najmenej dvoch mesiacov bez potreby odôvodniť ich žiadosť o odklad.

Podpisy